

**.МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-
педагогічної роботи

_____ Василькова Н. І.

29 серпня 2018 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КРИТИКИ»**

Ступінь бакалавра

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 «Середня освіта»

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

освітня програма Українська мова і література;

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 «Філологія»

035.01 українська мова та література

освітня програма Українська мова і література

2018-2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української літератури» для студентів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 «Середня освіта» (Українська мова і література); галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 «Філологія» 035.01 українська мова і література.

Розробник: Романюк Л. М., доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент _____ (Романюк Л. М.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри: _____ (Філатова О. С.)

«29» серпня 2018 року

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність 014 «Середня освіта» 035 «Філологія» 014.01 Середня освіта (Українська мова і література). 035.01 Українська мова та література	<i>Рік підготовки:</i>	
		3	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: тестові завдання, реферати, відгуки, рецензії		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин – 90		V	
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин: 2 аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Ступінь бакалавра	12	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		18	
		<i>Консультації</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		60	
		Вид контролю залік	

Мова навчання - українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота; (33 %; 66%)

Мета та завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу:

- виробити у студентів уявлення про літературну критику як вид творчості й водночас специфічну галузь літературознавства («рухома естетика»), основні етапи її історії та найяскравіші явища.

Завдання курсу:

- навчити студентів аналізувати літературно-критичні праці;
- відтворити цілісну картину становлення, формування і розвитку критики як органічної частини літературного процесу, виявити внутрішню логіку розвитку літературної критики, роль її і місце у суспільній свідомості;
- підготувати студентів до майбутньої професійної діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни: «Усна народна творчість», «Історія української літератури Х–XVIII ст.», «Історія української літератури (нова)», «Історія України», «Теоретичні проблеми літературознавства».

Робоча програма навчальної дисципліни складається з 3-х кредитів.

Результати навчання:

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- вміння оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом літературознавства, знання найважливіших філологічних вітчизняних і зарубіжних наукових шкіл;
- розуміння місця літературознавства і критики у системі сучасного гуманітарного знання, знання основ літературознавства і критики для аналізу літературних явищ і процесів в українській літературі;
- володіння навичками самостійного аналізу своєрідностей художніх епох, напрямів, течій, видів і жанрів літератури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

У результаті вивчення даного курсу студент повинен володіти такими компетентностями:

I. Загальні компетентності:

- *здатність до навчання;
- *здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень;
- *здатність до аналізу і синтезу;
- *цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- *здатність застосовувати знання на практиці.

Фахові компетентності:

- *Знання основних етапів розвитку української літературної критики, стилевих тенденцій літературної доби.

- *Уміння аналізувати літературно-критичні праці.
- *Знання термінологічного апарату навчальної дисципліни.
- *Уміння розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- *Знання закономірностей пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби.
- *Уміння встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів.
- *Уміння критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки.
- *Здатність виявляти риси взаємовпливу в українському та світовому літературно-мистецькому процесі.
- *Уміння здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу.
- *Уміння застосовувати набуті під час вивчення навчальної дисципліни знання, вміння і навички у практиці шкільного викладання літератури.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Вступ. Сутність і призначення літературно-наукової критики.

Тема 1. Літературна критика як відносно самостійний вид творчої діяльності.

Літературна критика як соціальне, культурне та наукове явище. Передумови та початкові форми критики (герменевтика або екзегетика). Принципи інтерпретації, мистецтво розуміння й філологічного тлумачення у період античності. Органічний зв'язок з філософією мистецтва та ін. видами творчої діяльності. Літературна критика як своєрідний авангард літературознавства. Етапи становлення і розвитку української літературної критики. Функції літературної критики: від філологічного аналізу й оцінки жанрово-стильових елементів творів - до проблем змісту й образної системи.

Тема 2. Передумови й особливості формування української літературної критики.

Нормалізаційні та аксіологічні традиції давньої літератури. Критичні інтонації й критерії І.Вишенського, Мелетія Смотрицького, Захарії Копистенського, Петра Могили. Орієнтація на античні зразки та ренесансні західноєвропейські підручники в курсах з поезики й риторики в Києво-Могилянській академії. М.Максимович про принципи наукового аналізу літературних творів. Літературно-критична діяльність О.Бодянського. Утвердження національної самобутності української літератури у працях М.Костомарова, П. Куліша. Естетичні погляди й естетичні критерії Т. Г. Шевченка.

Кредит 2. Еволюція розвитку критики в Україні.

Тема 1. Розвиток української літературної критики у др. пол. XIX - поч. XX століття.

Занепад літературно-критичної діяльності в Україні у зв'язку із заборонними актами. Дискусії 70-80-х років про стан, перспективи розвитку вітчизняної літератури, принципові теоретико-естетичні проблеми. Подвижництво І. Франка-критика. Історико-порівняльні студії М.Драгоманова. Літературні дискусії поч. XX ст.

Зародження традиції монографічного узагальнення й історико-літературного осмислення фактичного матеріалу. Проблематика, специфіка творення і стильова манера літературно-критичних праць Лесі Українки. Зміцнення наукових основ українського літературознавства.

Філологічний семінар В.Перетца. Діяльність літературного угруповання "Українська хата". Естетико-психологічна концепція М.Євшана.

Тема 2. Літературно-критична думка в Україні у міжвоєнний період (1917-1940 рр.). здобутки української критики в Західній Україні.

Літературно-критичні матеріали на сторінках галицьких часописів. Елементи історико-порівняльної школи. Літературно-мистецька періодика 1917-1920 рр. Активізація літературно-критичної думки в Україні у 20-ті роки. Спроби розробок методологічних засад нової науки про літературу. Прогресивні концепції літературознавства 20-х років: ідеї М.Хвильового, О.Білецького, неокласиків. Українська літературно-художня періодика 20-х рр.: піднесення і падіння. Естетична специфіка рецепції літератури М. Зерова, М. Драй-Хмари, П. Филиповича та ін. Осмислення літератури в контексті "марксистського літературознавства" (В. Коряк, Д. Загул, Я. Савченко та ін.) Позиції М.Хвильового в літературній дискусії 1925-1928 рр. Осмислення літературного процесу 20-30-х років в дусі вимог соціалістичного реалізму. Нещадна критика творів репресованих протягом 1933-1937 рр. письменників

Кредит 3. Літературна критика XX-XXI ст.

Тема 1. Літературна критика др. пол. XX століття в Україні та діаспорі.

Вульгаризація науки про літературу на рубежі 40-50-х рр. Особливості літературної критики української діаспори і "материкової" України. Літературно-критичні погляди "пражан". Проблеми розвою української літератури в діяльності МУРу. Літературознавча діяльність Ю. Шевельова (Шереха). Огляд української еміграційної літератури. Творчість репресованих письменників у критичних студіях діаспори.

Догматичний характер дискусії про літературного героя на рубежі 50-60-х років. Вульгаризоване дослідження класичної спадщини. Суспільно-класовий принцип української літератури у виданнях підручничового типу 60-х років. Естетичне осмислення літератури шістдесятників. Літературна полеміка літературних критиків про девальвацію художнього слова. Метод накладання критичних табу на літературні твори. Позиція критиків-дисидентів. Вагомі позаідеологічні здобутки літературознавства 60-80-х років.

Дослідження сталих явищ українського літературного процесу у 80-90-х роках. Фрагментарність літературних оглядів часописів. Активізація контактів літературознавців і критиків України та української діаспори 80-90-х років. Розвал ідеологічно-кон'юнктурного соцреалізму, пріоритет у мистецтві загальнолюдських цінностей. Повернення в літературний процес призабутої і репресованої спадщини. Літературно-критична концепція часопису "Критика".

Тема 2. Основні тенденції розвитку сучасної української літературно-наукової критики.

Огляд періодичних видань та концепцій. Осмислення процесів у літературній критиці в наукових дослідженнях. Особливості методології літературної критики. Сучасні дискусії навколо визначних літературних подій початку XXI ст.

Розмаїття проблем в сучасній критиці. Осмислення творчого процесу у доробку В. Дончика, Т. Салиги, М. Ільницького, Є. Барана, М. Слабошпицького, Р. Харчук, В. Брюховецького та ін. критиків. Молодше покоління поціновувачів літератури та перспективи розвитку літературної критики в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6
Кредит 1. Вступ. Сутність і призначення літературно-наукової критики.					
Тема 1. Літературна критика як відносно самостійний вид творчої діяльності. Передумови й особливості формування української літературної критики.	30	2	10		18
	30	2	10		18
Кредит 2. Еволюція розвитку критики в Україні					
Тема 1. Розвиток української літературної критики у др. пол. XIX - поч. XX століття	14	2	2		10
Тема 2. Літературно-критична думка в Україні у міжвоєнний період (1917-1940 рр.). здобутки української критики в Західній Україні.	16	2	4		10
	30	4	6		20
Кредит 3. Літературна критика XX-XXI ст.					
Тема 1. Літературна критика др. пол. XX століття в Україні та діаспорі.	14	2	2		10
Тема 2. Основні тенденції розвитку сучасної української літературно-наукової критики (XXI ст.).	16	2	2		12
	30	4	4		22
Всього	90	10	20		60

5. Теми практичних занять

№	тема	К-сть год.
	Кредит 1. Вступ. Сутність і призначення літературно-наукової критики	
1.	Специфіка літературознавства як комплексу наук.	
2.	Розвиток літературно-естетичної думки античної доби. Літературознавство епохи Середньовіччя	2
3.	Літературно-критична думка Ренесансу, Класицизму	
4.	Становлення і перший етап розвитку української літературної критики	2
5.	Історія українського літературознавства першої половини XIX століття	2

	Кредит 2. Еволюція розвитку критики в Україні	
6.	Літературознавство другої половини XIX століття	2
7.	Літературна критика кінця XIX – поч. XX століття	2
8.	Літературознавство 20 – 30-х рр. XX ст.	2
	Кредит 3. Літературна критика XX-XXI ст.	
9.	Літературознавство української діаспори.	2
10.	Стан української літературної критики та літературознавства 60-х – 90-х рр. XX ст. Сучасна ситуація у вітчизняному літературознавстві	2
	всього	20

8.1. Самостійна робота

	Назва теми	К-сть год.
	Кредит 1. Вступ. Сутність і призначення літературно-наукової критики	
1.	Опрацювати та законспектувати статтю П. Куліша «Характер і задачі української критики»	10
	Кредит 2. Еволюція розвитку критики в Україні	
3.	Опрацювати тему «Літературно-критична думка в Західній Україні к. XIX - поч. XX ст.	10
4.	Опрацювати тему: «Особливості літературної критики к. XIX – поч. XX ст. Дискусії 70-80-х рр. про стан та перспективи розвитку вітчизняної літератури».	10
6.	Опрацювати тему: «Літературно-мистецька періодика 10-20-х рр. XX ст.»	10
	Кредит 3. Літературна критика XX-XXI ст.	
8.	Написати реферат на тему: «Сучасні літературно-критичні дослідження українських науковців (М.Жулинський, М.Ільницький, Т.Салига, Л.Тарнашинська).	10
9.	Написати критичний відгук на найбільш резонансні книги 2015 -2017 рр.	10
	всього	60

9. Індивідуальні завдання

Тема: Літературна критика в сучасному літературному процесі

10. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний; репродуктивний (проведення опитування, тестування); інтерактивний: проведення диспутів; використання мультимедійних технологій.

11. Методи контролю

Контрольні роботи: усні / письмові, відкриті / закриті, комбіновані тестові завдання тощо; усне й письмове опитування (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване), підготовка доповідей, написання відгуків, рецензій; захист рефератів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										разом	залік	сума
K1	K2	K3							к/р	180	120	300
30	30	30							90			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64		
E	50-54	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
FX	35-49		
		2 (незадовільно)	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

Навчально-методичний посібник, НМК

14. Рекомендована література

Основна

1. Романюк Л. М. Антологія журнальної літературної критики 20-х років ХХ століття. Навчальний посібник. – Миколаїв: Іліон, 2007. - 339 с.
2. Баган О. Корифей ліберальної літературної критики / Олег Баган // Рудницький М. Від Мирного до Хвильового. Між ідеєю і формою. Що таке «Молода Муза»? / Наук.-ідеологічний центр ім. Д. Донцова. – Дрогобич : Вид. фірма «Відродження», 2009. – С. 3–26.
3. Баран Є. Зоїлові трени...: Літературно-критичні тексти. - Львів: Логос, 1998.- 112с.
4. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики (Спроба літературно-наукової методології). - Т.1. - Прага, 1925.
5. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М.М.Льницький. - К.: Либідь, 1998.-408с.
1. Білецький О. Шляхи розвитку дожовтневого українського літературознавства //Білецький Л. Збір. праць: У 5-ти т.-К., 1965.-Т.2.- С.72-110.
2. Брюховецький В. Критика в сучасному літературному процесі. - К., 1985.-47с.
3. Брюховецький В.С. Силове поле критики. — К., 1984.
4. Брюховецький В.С. Специфіка і функції літературно-критичної діяльності. — К, 1986.

5. Бурляй Ю.С. Основи літературно-художньої критики. — К., 1985.
6. Возняк М. Історія української літератури: У 2-х кн. - Львів: Світ, 1992-1994.-Кн. 1-2.
7. Двадцять років: літературні дискусії, полеміка. - К: Дніпро, 1991. - 366 с.
8. Дзюба І. Розрада поезією / Іван Дзюба // З криниці літ : У 3 т. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – Т. 1. – С. 790–797.
9. Дніпро, 1993.-590с.
10. Донцов Д. Дві літератури нашої доби (Ренринтне відтворення видання 1958 р. Вид-во "Гомін України", Торонто). - Львів, 1991. - 296 с.
11. Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика / Упор. Н.Шумило. -К.: Основи, 1998.-658 с.
12. Єфремов С. Історія українського письменства. - К.: Femina, 1995. - 351с.
13. Єфремов С. Літературно-критичні статті. - К.: Дніпро, 1993. - 351с.
14. Єфремов С. Щоденники, 1923-1929.-К.: ЗАТ "Газета "Рада", 1997.-848с.
15. Жулинський М. Наближення: Літ. діалоги. - К.: Дніпро, 1986. - 278 с.
16. Зубович В. Літературно-критична діяльність Олесь Гончара. - Луцьк, 1995.-114с.
17. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен / Марія Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
18. Ільницький М. Критики і критерії: Літературно-критична думка в Західній Україні 20-30-х років ХХ століття. Львів: ВНТЛ, 1998. - 148 с.
19. Ільницький М. У вимірах часу: Літературно-критичні статті. - К.: Рад. письменник, 1988. -275 с.
20. Історія української літератури ХІХ ст.: У 3 кн. - К.: Либідь, 1995-1997. -Кн. 1-3.
21. Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. - К.: Либідь, 1998. -Кн. 1-2.
22. Історія української літературної критики та літературознавства:
23. Історія української літературної критики: Дожовтневий період / М.Бернштейн та ін. - К.: Наук. думка, 1988. - 458 с.
24. Ковалівський А. З історії української літературної критики. -Харків, 1926 / Фотопередрук О.Горбача у кн.: "Нариси історії української літературної критики". - Мюнхен, 1994.
25. Комариця М. Українська «католицька критика»: феномен 20-30-х рр. ХХ ст. / Мар'яна Комариця / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, Відділення «Науково-дослідний центр періодики». – Львів, 2007. – 328 с.
26. Літературно-критичний огляд. Роки 1972-1980. - К., 1973-1981.
27. Маланюк Є. Книга спостережень. - К.: Атіка, 1995. - 236 с.
28. Москалець К. Сполохи. Літературна критика і есеїстика. – Львів : Піраміда, 172 с.
29. Наєнко М. Історія українського літературознавства. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 360 с. Фізер І. До джерел кризи сучасної критики // Сучасність. – 2000. - №9. – С.96-103.
30. Наєнко М. Літературознавство і критика // Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 2. Ч. 1. – К.: Либідь, 2004. – С.330-357.
31. Наєнко М. Наука і кон'юнктура. - К., 1993. - 141 с.
32. Наєнко М. Українське літературознавство: Школи. Напрями. Тенденції. -К.: ВЦ "Академія", 1997.-320 с.
33. Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і – поч. 1970-х р.) : монографія. – К. : Смолоскип, 2010. – 300 с.
34. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. - К.: Либідь, 1997.-368с.
35. 39.Поліщук Я. Ревізії пам'яті : літературна критика / Я. О. Поліщук. - Луцьк: ПВД «Твердиня», 2011. - 216 с.
36. Салига Т. Високе світло: Літ.-крит.студії. - Львів: Каменяр; Мюнхен:
37. УВУ, 1994.-270с.
38. Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. М.Романюка. - Львів: ЛНБ ім. В.Стефаника, 1997. -Вип.ІУ.-362с.

39. Федченко П. Літературна критика на Україні першої половини ХІХ століття. -К., 1982.-380с.
40. Федченко П. М. Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ століття). Посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. — Тернопіль: Підручники і посібники, 1999. — 224 с.
41. Филипович П. Літературно-критичні статті. -К.: Дніпро, 1991. -270 с.
42. Хрестоматія: УЗ-х кн.-К., 1996-1998. - Кн. 1-2.
43. Шерех Ю. Третя сторожа: Література. Мистецтво. Ідеологія.

Допоміжна

1. Андрухович Ю. Постмодернізм – не напрям, не течія, не мода // Слово і час.-1999.-№ 3.
- 2.Владимирова В. За суворим критерієм “народного духу”: давня і нова література в оцінці Пантелеймона Куліша // Слово і час.-2000.-№ 12.- С. 28-35.
- 3.Грабович Г. До історії української літератури.-К., 1997.
- 4.Жулинський М. На шляху в європейський простір // Слово і час .-2001.-№ 1.
- 5.Бондар-Терещенко І. Український симулякр (Про дві парадигми сучасної літератури // Іменник. Антологія дев'яностих. - К.: Смолоскип, 1997. - С.229- 246.
- 6.Будний В. Магеллан українського модерну. "Слово про критику" Івана Франка в контексті літературної доби // Дзвін. - 2006. - № 8. - С.122-129.
- 7.Грабович Г. До історії української літератури. Дослідження, есеї, полеміка. – К.: Критика, 2003. – 632 с.
- 8.Донцов Д. Дві літератури нашої доби. - Львів, 1991. - 296 с.
- 9.Дорошенко І. Іван Франко - літературний критик. - Львів: Вид-во Львівського університету, 1966. - 210 с.
- 10.Євшан М. Критика; Літературознавство; Естетика. - К.: Основи, 1998. - 658 с.
- 11.Зборовська Н. Психологія і літературознавство: Посібник. - К.: "Академвидав", 2003. - 392 с.
- 12.Здорова В. Мистецтво публіциста. Літературно-критичний нарис. - К.: Радянський письменник, 1966. - 176 с.
- 13.Ільницький М. Критики і критерії. Літературно-критична думка в Західній Україні 20-30-х рр.. ХХ ст.. – Львів: ВНТЛ, 1998. – 148 с.
- 14.Квіт С. Трагічний оптимізм Д.Донцова // Слово і час. - 1993. - № 3. - С.32-45.
- 15.Клочек Г. Трактат Івана Франка "Із секретів поетичної творчості" як предтеча української рецептивної естетики // Слово і час. - 2007. - № 4. - С.39- 45.
- 16.Маланюк Є. Книга спостережень: Статті про літературу. - К.: Дніпро, 1997. - 430 с.
- 17.Маланюк Є. Повернення. Поезії. Літературознавство. Публіцистика. Щоденники. Листи. - Львів: Світ, 2005. - 496 с.

18.Мантуло Н. Жанрова парадигма сучасної літературної критики (на матеріалі публікацій літературно-художніх та громадсько-політичних журналів // Держава і регіони. Серія: Гуманітарні науки. – 2007. - № 2. – С. 67-71.

19.Чухонцева Н. А. Кримський як літературознавець // Програма-тези науково-практичної конференції, присвяченої 120-річчю А.Д. Кримського. - Херсон, 1991.-С.7.

Інформаційні ресурси

rapusha.at.ua/istorija_ukr.lit.kritiki.do

chtyvo.org.ua/.../Istoriia_ukrainskoi_literaturnoi_krytyky

1576.ua/books/5141

pidruchniki.com/.../literaturna_osvita_viyav_normativnogo

www.twirpx.com/file/916727

goodreferat.com/periodizaciya-ukrainskoi-literaturnoi-kritiki

www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?..

westudents.com.ua/.../34448-quotstorya-ukransko-literaturno...

www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc.

litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/215

library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice.

www.edportal.net/referaty/raznoe/563898/

www.library.kherson.ua/young/tavrica/.../grinchenko